

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. แนวคิด หลักการเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานวิชาการ
  - 1.1 แนวคิด หลักการทั่วไปเกี่ยวกับงานวิชาการ
  - 1.2 แนวคิด หลักการเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานวิชาการ
2. แนวคิด หลักการเกี่ยวกับโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน
  - 2.1 ความหมายของโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน
  - 2.2 ลักษณะของโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน
  - 2.3 แนวคิดในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน
3. สรุปแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน
  - 3.1 งานหลักสูตร
  - 3.2 งานการบริหารวิชาการ
  - 3.3 งานการสร้างระบบความร่วมมือร่วมกับหน่วยงานอื่น
  - 3.4 งานการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน
  - 3.5 งานการเทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียน
4. โรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
5. เทคนิควิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. แนวคิด หลักการเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานวิชาการ

จากการศึกษากันพบว่าเอกสารเกี่ยวข้อง สามารถสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับแนวคิด หลักการเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานวิชาการได้ 2 หัวเรื่อง ได้แก่ แนวคิดหลักการทั่วไปเกี่ยวกับ

งานวิชาการ และ แนวคิด หลักการเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานวิชาการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 แนวคิด หลักการทั่วไปเกี่ยวกับงานวิชาการ

สาระสำคัญของแนวคิด หลักการทั่วไปเกี่ยวกับงานวิชาการ ผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญ ได้ 3 หัวข้อ ได้แก่ ความหมายของงานวิชาการ ความสำคัญของงานวิชาการ และขอบข่ายงานวิชาการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1.1 ความหมายของงานวิชาการ

จากการศึกษาค้นคว้าตำราเกี่ยวกับงานวิชาการ พบว่า มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของงานวิชาการ ที่น่าสนใจโดยสรุป ดังต่อไปนี้

กิติมา ปรีดีคิลิก (2532 : 48) กล่าวถึงความหมายของงานวิชาการในโรงเรียนว่า งานวิชาการในโรงเรียนนอกจากหมายถึงความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาหลักที่ถือว่าจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแล้ว ปัจจุบันงานวิชาการยังหมายรวมถึงการอบรมศีลธรรมจรยา และความประพฤติของนักเรียน เพื่อให้เป็นคนดีนอกเหนือจากความรู้ ความสามารถ ที่จะนำมาเลี้ยงชีวิตให้มีความสุข ความพอใจตามเอกลักษณ์และสภาพความเป็นอยู่ ตลอดจนช่วยเหลือเผื่อแผ่แก่เพื่อนบ้าน และสังคมตามสมควรด้วย

กัญญา สาธร (2534 : 324) ได้ให้ความหมายของงานวิชาการว่า เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนนักเรียนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพสูงสุด

หวน พินธุพันธ์ (2528 : 45) ให้ความหมายของงานวิชาการว่า เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับหลักสูตรแผนการสอน การนิเทศการสอน การรายงานสอน สื่อการสอน หรือเทคโนโลยีทางการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน ห้องสมุดและการประเมินผลการศึกษา

อุทัย บุญประเสริฐ (2540 : 25) ได้กล่าวถึงงานวิชาการว่า งานวิชาการได้แก่งานที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้เป็นงานบริหารหลักสูตรให้บรรลุสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและได้ผลผลิตของหลักสูตร ซึ่งหมายถึงตัวเด็กที่เป็นผลผลิตของหลักสูตรที่มีคุณภาพได้มาตรฐานมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและงานวิชาการจะครอบคลุมการบริหารหลักสูตร ซึ่งเป็นตัวสำคัญในการกำกับหรือการกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาเล่าเรียนของโรงเรียน

จากการศึกษาความหมายของงานวิชาการ ของนักวิชาการที่สอดคล้องกันใน 3 ประเด็นหลัก คือ กิจกรรมหรืองานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การพัฒนาความรู้ความสามารถ และเกี่ยวข้อง

กับการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งประกอบด้วย งานหลักสูตร แผนการสอน งานนิเทศการสอน ตารางสอน สื่อการสอน หรือเทคโนโลยีทางการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน งานห้องสมุดและการประเมินผลทางการศึกษาและยังรวมถึงการอบรมคุณธรรมจรรยา และความประพฤติของนักเรียน

สรุปได้ว่า ความหมายของงานวิชาการ หมายถึง งานหรือกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน พัฒนาความรู้ความสามารถและเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนเพื่อปรับปรุงพัฒนา และส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ซึ่งประกอบด้วย งานหลักสูตร แผนการสอน งานนิเทศการสอน ตารางสอน สื่อการสอน หรือเทคโนโลยีทางการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน งานห้องสมุดและการประเมินผลทางการศึกษา และยังรวมถึงการอบรมคุณธรรมจรรยาและความประพฤติของนักเรียน

1.1 2 ความสำคัญของงานวิชาการ

ความสำคัญของงานวิชาการ มีหลายด้านโดยมีนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ได้กล่าวโดยสรุป ดังต่อไปนี้

งานวิชาการนั้นถือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเป็นงานทุกชนิดที่โรงเรียนจัดบริการให้กับนักเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้มาตรฐานหรือคุณภาพการศึกษามักจะได้รับขั้นมูลฐานมาจากผลงานด้านวิชาการเป็นสำคัญ นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความสำคัญของงานวิชาการไว้ดังนี้

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2533 : 6) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลักที่มีความสำคัญมากที่สุดในการบริหารงานของโรงเรียน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนต้องรับผิดชอบในการพัฒนาเด็กนักเรียนให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะคิด ค่านิยมต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแนวทางที่สังคมต้องการ

องค์การ อินทรมพรรษ์ (2531 : 16) ระบุว่า งานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน ส่วนงานบริหารบุคลากรก็ดี งานธุรการก็ดี เป็นเพียงส่วนประกอบที่เป็นปัจจัยส่งเสริมงานวิชาการให้มีคุณภาพและอำนวยความสะดวกแก่การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนจะดีหรือเลวขึ้นอยู่กับงานวิชาการของโรงเรียน

อุทัย บุญประเสริฐ (2540 : 25) กล่าวว่า งานวิชาการนั้นเป็นงานหลักมีลักษณะคล้ายส่วนที่เป็นร่างกายของคนหรือของเด็ก เป็นส่วนงานที่ใหญ่ที่สุดของระบบ เป็นงานที่เป็นหัวใจของโรงเรียนงานวิชาการจึงกลายเป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของโรงเรียน ครอบคลุมโรงเรียนทั้งระบบ ทั้งโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนใดที่งานวิชาการก้าวหน้า โรงเรียนนั้นมักมีชื่อเสียงเป็นที่นิยม ขาดศรัทธา

หรือความศรัทธามักจะเสื่อมถอย ไม่เป็นที่ยอมรับ

มิลเลอร์ (Miller, 1965 : 175) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า งานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียน และที่สำคัญที่สุด ได้แก่ การจัดโปรแกรมการสอนและการปฏิบัติตามโปรแกรมรวมทั้งการวัดผล เพื่อจะได้ติดตามการเรียนการสอนทั้งครูและนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดบริการการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดีนั้น เป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะละเลยไปเสียมิได้

จากแนวคิดข้างต้น มีสาระความสำคัญของงานวิชาการ คือ เป็นงานหลัก หรือหัวใจของโรงเรียนเพราะเป็นงานที่สนองต่อวัตถุประสงค์ของโรงเรียนและเป็นบ่งชี้ความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน โดยมีความสำคัญต่อโรงเรียนเพราะโรงเรียนต้องรับผิดชอบในการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักเรียน และโรงเรียนจะมีชื่อเสียงเป็นที่นิยมศรัทธา มีความสำคัญต่อครูเพราะ ครูต้องจัดกิจกรรม กระบวนการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนและมีความสำคัญต่อนักเรียนเพราะเป็นกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน

สรุปได้ว่า ความสำคัญของงานวิชาการ มี 3 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง มีความสำคัญต่อโรงเรียนในด้านเป็นหลักซึ่งโรงเรียนต้องรับผิดชอบโดยตรง ประการที่สอง มีความสำคัญต่อครูในด้านเป็นภารกิจหรือหน้าที่ที่ครูจะต้องพัฒนาผู้เรียน ประการที่สาม มีความสำคัญต่อผู้เรียนในด้านเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจะต้องเข้าร่วมเพื่อการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง

1.1.3 ขอบข่ายของงานวิชาการ

สาระสำคัญของขอบข่ายงานของวิชาการที่ศึกษาค้นคว้า เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยสรุปสาระสำคัญได้ 2 หัวข้อ ได้แก่ ขอบข่ายงานวิชาการทั่วไป และขอบข่ายงานวิชาการของโรงเรียนหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1.3.1 ขอบข่ายของงานวิชาการทั่วไป หน่วยงานและนักวิชาการ หลายท่านได้ระบุขอบข่ายงานวิชาการ ดังต่อไปนี้

กรมสามัญศึกษา (2539 : 5) ได้กำหนดขอบข่ายของงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา และได้แบ่งสาระสำคัญของงานวิชาการออกเป็นดังนี้ คือ การวางแผนงานวิชาการ การจัดงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ การวัดผลและประเมินผลการเรียนและงานทะเบียนนักเรียน การประเมินผลการจัดการงานวิชาการ

บุญมี เฌรชอด (2536 : 2) ได้กำหนดขอบข่ายของงานวิชาการในโรงเรียนไว้ 10 ประการ ดังนี้ ประการที่หนึ่ง หลักสูตรและเอกสารการใช้หลักสูตร ประการที่สอง ตารางสอนและวิธีสอน ประการที่สาม วัสดุอุปกรณ์และการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ประการที่สี่ ห้องสมุด ประการที่ห้า กิจกรรมนักเรียน ประการที่หก การนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน ประการที่เจ็ด การกำหนดให้

ครูอาจารย์ปฏิบัติงานวิชาการ ประการที่แปด การแนะแนว ประการที่เก้า การวัดผลและประเมินผลการศึกษา ประการที่สิบ การวางแผนปรับปรุงงานวิชาการ

ปรีชา วงศ์อนุตรโรจน์ (2535 : 17-19) กำหนดขอบข่ายของงานวิชาการครอบคลุม ใน 4 เรื่องดังนี้ เรื่องที่หนึ่ง การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เรื่องที่สอง การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เรื่องที่สาม การจัดบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน เรื่องที่สี่ การวัดผลและประเมินผล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 :12) กำหนดขอบข่ายของงานวิชาการไว้ 5 ประการ ดังนี้ ประการที่หนึ่ง หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร ประการที่สอง การจัดการเรียนการสอน ประการที่สาม การนิเทศภายใน ประการที่สี่ การวัดผล ประเมินผล ประการที่ห้า การประกันคุณภาพภายใน

สวัสดิ์ กาญจนสุวรรณ (2542 : 78) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียนมีขอบข่ายดังนี้ คือ งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานด้านวางแผนและกำหนดวิธีการดำเนินงาน งานส่งเสริมการสอน งานประชุมอบรมทางวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 7) ได้จัดขอบข่ายของงานวิชาการไว้หลายประการด้วยกัน คือ งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ งานการเรียนการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา งานด้านวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน งานส่งเสริมการสอน งานประชุมอบรมทางวิชาการ

มิลเลอร์ (Miller, 1965) ได้กล่าวถึงงานวิชาการว่าประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 4 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง การจัดโปรแกรมการเรียน ประการที่สอง การปฏิบัติตามโปรแกรม ประการที่สาม การติดตามการเรียนการสอน และ การจัดบริการการสอน

จากการศึกษาขอบข่ายงานของนักวิชาการหลายท่าน ซึ่งสอดคล้องกันว่า ขอบข่ายงานวิชาการ ครอบคลุม 9 งาน ได้แก่ งานแผนงานวิชาการ งานการจัดการเรียนการสอน งานการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอน งานพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้บริการแก่ครู งานการวัดผลและประเมินผล งานนิเทศการศึกษา จัดทำทะเบียนวัดผล ติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงานด้านวิชาการและงานประกันคุณภาพภายใน

สรุปได้ว่าขอบข่ายของงานวิชาการ ที่ครอบคลุมงานตั้งแต่การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การจัดบริหารการสอน การประกันคุณภาพภายใน ส่งเสริมการเรียนการสอน งานพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้บริการแก่ครู งานการ

วัดผลและประเมินผล งานนิเทศการศึกษาจัดทำทะเบียนวัดผล ติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงานด้านวิชาการ

1.1.3.2 ขอบข่ายงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันโดยที่กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้กำหนดโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2546 : 32) ได้วางขอบข่ายของงานวิชาการโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ประกอบด้วย หลักสูตรการบริหารวิชาการ การร่วมมือกับหน่วยงานอื่น การเทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียน ตามแนวคิดหลักของงานวิชาการซึ่งมี 3 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นที่หนึ่งให้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีอำนาจในการอนุมัติการปรับปรุงหลักสูตรได้ ภายใต้กรอบมาตรฐานที่กำหนดไว้ ประเด็นที่สอง ให้มีระบบการสร้างความร่วมมือจากแหล่งต่าง ๆ ได้ตามความเหมาะสม ประเด็นที่สาม ให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน

จากสาระสำคัญของโครงการดังกล่าวและให้เห็นว่าขอบข่ายของงานวิชาการของโรงเรียนหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ประกอบด้วยงานต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ข้อที่หนึ่ง งานหลักสูตร ข้อที่สอง การบริหารงานวิชาการ ข้อที่สาม การร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ข้อที่สี่ การเทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียน

ดังนั้นสรุปได้ว่า ขอบข่ายงานวิชาการโรงเรียนหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝันครอบคลุมงานต่าง ๆ คือ งานหลักสูตร โดยให้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีอำนาจในการอนุมัติการปรับปรุงหลักสูตรได้ภายใต้กรอบมาตรฐานที่กำหนดไว้ การบริหารวิชาการ การร่วมมือกับหน่วยงานอื่น โดยให้มีระบบการสร้างความร่วมมือจากแหล่งต่างๆได้ตามความเหมาะสม การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน และการเทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียน

1.2 แนวคิด หลักการ เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานวิชาการ

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ไม่ปรากฏว่ามีกรกล่าวถึงแนวทางการดำเนินงานวิชาการไว้ โดยตรงผู้วิจัยจึงได้รวบรวมข้อมูลความหมายของแนวทางการดำเนินงานวิชาการ โดยเชื่อมโยงนิยามจากคำย่อแล้วสรุปเป็นความหมายของแนวทางการดำเนินงานวิชาการ ดังต่อไปนี้

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน 2542 : 456) ระบุว่า แนวทาง หมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนว

พจนานุกรมศัพท์อังกฤษ-ไทย ไทย-อังกฤษ (2542 : 339) ระบุว่า แนวทาง หมายถึง เครื่องชี้แนว เครื่องชี้แนะแนว นโยบาย

ดังนั้น แนวทาง หมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนว เครื่องชี้แนว เครื่องชี้แนะแนวหรือนโยบาย

สรุปได้ว่า และเชื่อมโยงความหมายของแนวทางการดำเนินงานวิชาการ หมายถึง ทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนว หรือ นโยบายของการดำเนินงานหรือกิจกรรมทุกชนิดเกี่ยวกับการเรียน การสอน พัฒนาความรู้ความสามารถและเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนเพื่อการ ปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมี ประสิทธิภาพบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย งานหลักสูตร แผน การสอน งานนิเทศการสอน ตารางสอน สื่อการสอน หรือเทคโนโลยีทางการสอน การปรับปรุง การเรียนการสอน งานห้องสมุด และการประเมินผลทางการศึกษาและยังรวมถึงการอบรม คุณธรรมจรรยาและความประพฤติของนักเรียน

2. แนวคิด หลักการ เกี่ยวกับโรงเรียนตาม โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน สามารถ สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับโรงเรียนหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ได้ 3 หัวเรื่อง ได้แก่ ความหมาย ของโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ลักษณะของโรงเรียนหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝันและแนวคิดในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียน ในฝัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายของโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารหน่วยงานต่าง ๆ ได้ระบุความหมายของโรงเรียนหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546ก : 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า โรงเรียน ชั้นดีที่สร้างเด็กให้ใฝ่รู้ เรียนเป็น คิดวิเคราะห์ มีคุณธรรม มีทักษะในการดำรงชีวิตรักความเป็น ไทย หันสมัช และมั่นใจในตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546ก : 6) โรงเรียนในฝัน คือ โรงเรียน ที่มุ่งจัดการศึกษาให้มี คุณภาพได้ตามมาตรฐานทางการศึกษาของชาติ และสอดคล้องกับ ความ ต้องการของท้องถิ่นเป็นที่ยอมรับของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ กับชุมชนและสังคม มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพโดยผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์และมีความ ซำนาญเป็นโรงเรียน ต้นแบบในด้านการพัฒนาให้กับโรงเรียนอื่นได้

จากความหมายที่นักวิชาการให้ไว้ สรุปได้ว่า โรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่ง โรงเรียนในฝัน หมายถึง โรงเรียนชั้นดี โรงเรียนที่มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

2.2 ลักษณะของโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน

กระทรวงศึกษาธิการ โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน (2546 : 21) ได้อธิบายถึง

ลักษณะของโรงเรียนในฝัน ไว้ 7 ประการ ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง จัดการศึกษาได้คุณภาพมาตรฐาน ปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น แข่งขันได้ในระดับสากล ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐานชาติ สามารถพัฒนาสู่มาตรฐานสากล บนพื้นฐานของความเป็นไทย จัดบรรยากาศการเรียนรู้ เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน และมีความเป็นประชาธิปไตย

ประการที่สอง เป็นตัวอย่างการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับอำเภอที่มีคุณภาพมาตรฐาน เทียบเคียงกับโรงเรียนชั้นนำ เป็นที่ยอมรับศรัทธาของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ที่เน้นการมีส่วนร่วม

ประการที่สาม มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ บริหารคุณภาพทั้งระบบ มีความคล่องตัวรวดเร็ว ทันสมัย มีผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีอาชีพและมีจำนวนเพียงพอ

ประการที่สี่ มีความเข้มแข็งทางวิชาการ สามารถเป็นต้นแบบ เป็นแหล่งเรียนรู้ ตลอดจนช่วยเหลือพัฒนาชุมชน และเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา และชุมชนเข้มแข็ง

ประการที่ห้า มีเครือข่ายการสนับสนุน มีกระบวนการการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นแหล่งทดลองสาธิต และฝึกอบรมครูของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน

ประการที่หก สื่อและเทคโนโลยีทันสมัยเพียงพอ เป็นระบบเครือข่ายและเอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน

ประการที่เจ็ด เป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนอื่น ๆ นำนวัตกรรมทางการศึกษาที่ทันสมัยไปพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพมาตรฐาน ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนได้มาตรฐานและเหมาะสมต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ส่วน โรงเรียนในฝันของประเทศไทย (About the School. 2004 : Online) เป็นโรงเรียนที่เน้นความสามารถของนักเรียนในด้านการฟัง พูด เขียนและการแปลภาษาจีนและเป้าหมายของการสอนนักเรียนมีความสามารถในการสอบวัดผลระดับชาติและในการเรียนในระดับที่สูงขึ้น โรงเรียนจะเน้นสอนวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิชาฟิสิกส์ และศิลปะชั้นเชื่อมด้านการรำซึ่งจะสอนในห้องเรียน

สรุปได้ว่า ลักษณะของโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝันมีการจัดการที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน เป็นตัวอย่างการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยมีระบบเครือข่ายให้การสนับสนุน มีสื่อเทคโนโลยีเพียงพอและ เป็นต้นแบบกับโรงเรียนอื่น ๆ ได้ซึ่งโรงเรียนจะเน้นความสามารถของนักเรียน

2.3 แนวคิดในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียน ในฝัน

แผนงานหลักของโครงการสรุปเป็นสาระสำคัญ ได้ 3 หัวข้อ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546ก : 5-7) คือ นโยบายของโรงเรียนหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน วัตถุประสงค์และพันธกิจของโรงเรียนหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันและกลยุทธ์หลักของโรงเรียนหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.1 นโยบายของโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน

มีนโยบายที่จะขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา เน้นการกระจายอำนาจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายทั้ง ภาครัฐและเอกชนรวมทั้งเร่งรัดพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาในทุก ๆ ด้าน ให้ใกล้เคียงกันและกระจายไปในทุกภูมิภาคของประเทศ

2.3.2 วัตถุประสงค์และพันธกิจของโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ว่า โรงเรียนในฝันคือ โรงเรียนชั้นดีที่สร้างเด็กให้ใฝ่รู้ เรียนเป็น คิดวิเคราะห์ มีคุณธรรม มีทักษะในการดำรงชีวิตรักความเป็นไทย ทันสมัย และมั่นใจในตนเอง และกำหนดพันธกิจไว้ว่า “พลิกระบบการศึกษา หยุดวงจรความยากจน”

2.3.3 กลยุทธ์หลักของโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ได้กำหนดทิศทางความสำเร็จของโรงเรียนในฝันตามเจตนารมณ์ และทิศทางที่ตั้งไว้ จะบรรลุผลดีได้ด้วยกลยุทธ์หลัก 5 ประการดังนี้

ประการที่หนึ่ง สร้างพลังขับเคลื่อนให้โรงเรียนมีระบบบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี คล่องตัวมีประสิทธิภาพส่งผลให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพ มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม

ประการที่สอง พัฒนาหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะที่พึงประสงค์และทักษะการดำรงชีวิตได้ตามศักยภาพ

ประการที่สาม สร้างเสริมศักยภาพบุคลากรทุกระดับให้เป็นมืออาชีพ มีทักษะในการปฏิบัติงาน สามารถจัดการกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

ประการที่สี่ เพิ่มสมรรถนะของโรงเรียนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อจัดการกระบวนการเรียนรู้และบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

ประการที่ห้า ระดมสรรพกำลังสร้างระบบเครือข่ายอุปถัมภ์งบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ที่เข้มแข็งอันเกิดจากหลังการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรประชาสังคมในรูปแบบของผู้อุปถัมภ์และผู้ร่วมคิดร่วมปฏิบัติ ร่วมพัฒนา

สรุปได้ว่า โรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันจะสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยกลยุทธ์หลัก 5 ประการ คือประการที่หนึ่ง มีระบบบริหารจัดการที่ดี ประการที่สอง พัฒนาหลักสูตร

เรียนรู้เชิงบูรณาการ ประการที่สาม เสริมศักยภาพให้บุคลากรเป็นมืออาชีพ ประการที่สี่ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจัดการกระบวนการเรียนรู้ ประการที่ห้า ระดมสรรพกำลังเครือข่ายอุปถัมภ์

จากกลยุทธ์หลักของโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝันกำหนดไว้ 5 ประการ นั้น ผู้วิจัยจะศึกษาเน้นเฉพาะกลยุทธ์หลักที่มีความเกี่ยวข้องกับแนวทางการดำเนินงานวิชาการ คือ กลยุทธ์ ประการที่สอง พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะที่พึงประสงค์และทักษะการดำรงชีวิตได้ตามศักยภาพ กลยุทธ์ประการที่สี่ เพิ่มสมรรถนะของโรงเรียนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อจัดการกระบวนการเรียนรู้และบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน และกลยุทธ์ประการที่ห้า ระดมสรรพกำลังสร้างระบบเครือข่ายอุปถัมภ์งบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา ที่เข้มแข็งอันเกิดจากพลังการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรประชาสังคมในรูปแบบของผู้อุปถัมภ์และผู้ร่วมคิดร่วมปฏิบัติ ร่วมพัฒนา

3. สรุปแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตาม โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน

แนวคิดของแนวทางการดำเนินงานวิชาการตามกรอบแนวคิดหลักของงานวิชาการโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน คือทางปฏิบัติที่วางไว้เป็นแนว นโยบายของงานวิชาการ ซึ่งเกี่ยวกับหลักสูตรโดยให้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีอำนาจอนุมัติการปรับปรุงหลักสูตรได้ภายใต้ มาตรฐานที่กำหนดไว้ ระบบการสร้างความร่วมมือจากแหล่งต่าง ๆ และการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน

3.1 งานหลักสูตร

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับคณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีอำนาจในการอนุมัติการปรับปรุงหลักสูตร ได้ 3 หัวข้อ ดังนี้ คือ คณะกรรมการบริหารโรงเรียน การอนุมัติการปรับปรุง และหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 คณะกรรมการบริหารโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546ก : 34) ได้กำหนดโครงสร้างของคณะกรรมการบริหารโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการส่งเสริมกิจการโรงเรียน คณะกรรมการปรึกษาวิชาการ ฝ่ายอำนวยการบริหาร ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายพัฒนานักเรียน ฝ่ายวางแผน และพัฒนา

สรุปได้ว่า คณะกรรมการบริหารโรงเรียนประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการส่งเสริมกิจการโรงเรียน คณะกรรมการที่ปรึกษาวิชาการ ฝ่ายอำนวยการบริหาร ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายพัฒนานักเรียน ฝ่ายวางแผนและพัฒนา

3.1.2 การอนุมัติการปรับปรุง จากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2545 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2525 : 915) ให้ความหมายของคำว่า อนุมัติ หมายถึง ให้อำนาจกระทำการตามระเบียบที่กำหนดไว้ และการปรับปรุง หมายถึง การทำให้ดีขึ้นพัฒนาขึ้น ดังนั้น การอนุมัติการปรับปรุง หมายถึง ให้อำนาจกระทำการตามระเบียบที่กำหนดไว้ทำให้ดีขึ้นพัฒนาขึ้น

3.1.3 หลักสูตร แบ่งเป็น 3 หัวข้อ คือ ความหมายของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตร และ ลักษณะของหลักสูตร มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.3.1 ความหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 27-29) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรการศึกษา หมายถึง หลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในการด้วยการเรียนรู้ทั้งมวลและประสบการณ์อื่นๆที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อการพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐานและรายวิชาที่ส่งเสริมการเรียนรู้เพิ่มเติม เป็นรายปีหรือรายภาค จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนและกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.3.2 องค์ประกอบของหลักสูตร หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 29) หลักสูตรสถานศึกษาประกอบด้วยการเรียนรู้ทั้งมวล และ ประสพพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนและกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการจัดหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ การกิจ (พันธกิจ) เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร แนวปฏิบัติในการกำหนดรหัสวิชา แนวทางการจัดการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การจัดทำเอกสารหลักฐานสถานศึกษา การเทียบโอนผลการเรียน การกำกับติดตาม ประเมินและรายงาน

3.1.3.3 ลักษณะของหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 8) ได้กำหนดหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในฝันต้องมีลักษณะต่อไปนี้ คือ มาตรฐานและสาระการเรียนรู้มุ่งสู่ความเป็นเลิศ (Advanced programe) มีอิสระในการจัดการเรียนรู้ ตามศักยภาพผู้เรียน เปิดโปรแกรมการเรียนอย่างหลากหลายและมีมาตรฐาน เชื่อมโยงกับอาชีพในท้องถิ่น เพิ่มพูนทักษะเพื่อการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อได้ เน้นให้ผู้เรียนทุกคนสามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้ และใช้เทคโนโลยี (ICT) เป็น และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศได้ เป็นคลาดความรู้ให้แก่ชุมชน (ชุมชนร่วมเรียนรู้กับผู้เรียนได้ตามที่ต้องการ) เป็นหลักสูตรที่เรียนได้ทั้งนักเรียนและบุคคลทั่วไป เป็น

หลักสูตรที่สะท้อนภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการศึกษาต่อและสร้างฐานการเรียนรู้สู่การประกอบอาชีพ (Career path) ของผู้เรียน

สรุปได้ว่า หลักสูตรของสถานศึกษา ของโรงเรียนในพื้นที่ต้องมีลักษณะต่อไปนี้ คือ มาตรฐานและสาระการเรียนรู้มุ่งสู่ความเป็นเลิศ (Advanced programme) มีอิสระในการจัดการเรียนรู้ ตามศักยภาพผู้เรียน เปิดโปรแกรมการเรียนอย่างหลากหลายและมีมาตรฐาน เชื่อมโยงกับอาชีพในท้องถิ่น เพิ่มพูนทักษะเพื่อการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อได้ เน้นให้ผู้เรียนทุกคนสามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้และใช้เทคโนโลยี (ICT) เป็น และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศได้ เป็นตลาดความรู้ให้แก่ชุมชน (ชุมชนร่วมเรียนรู้กับผู้เรียนได้ตามที่ต้องการ) เป็นหลักสูตรที่เรียนได้ทั้งนักเรียนและบุคคลทั่วไป เป็นหลักสูตรที่สะท้อนภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการศึกษาต่อและสร้างฐานการเรียนรู้สู่การประกอบอาชีพ (Career path) ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย วิทยุทัศน์ การกิจ (พันธกิจ) เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร แนวปฏิบัติในการกำหนดรหัสวิชา แนวทางการจัดการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การจัดทำเอกสารหลักฐานสถานศึกษา การเทียบโอนผลการเรียน การกำกับติดตาม ประเมินและรายงาน

สรุปได้ว่า หลักสูตรที่ให้คณะกรรมการบริหารโรงเรียนมีอำนาจในการอนุมัติการปรับปรุงหลักสูตร หมายถึง การให้อำนาจกระทำการตามระเบียบที่กำหนดไว้ ของ คณะกรรมการบริหารในการเปลี่ยนแปลงหรือทำให้ดียิ่งขึ้นเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานและสาระการเรียนรู้มุ่งสู่ความเป็นเลิศ (Advanced programme) มีอิสระในการจัดการเรียนรู้ ตามศักยภาพผู้เรียน เปิดโปรแกรมการเรียนอย่างหลากหลายและมีมาตรฐาน เชื่อมโยงกับอาชีพในท้องถิ่น เพิ่มพูนทักษะเพื่อการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อได้ เน้นให้ผู้เรียนทุกคนสามารถสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษได้และใช้เทคโนโลยี (ICT) เป็น และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศได้ เป็นตลาดความรู้ให้แก่ชุมชน (ชุมชนร่วมเรียนรู้กับผู้เรียนได้ตามที่ต้องการ) เป็นหลักสูตรที่เรียนได้ทั้งนักเรียนและบุคคลทั่วไป เป็นหลักสูตรที่สะท้อนภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการศึกษาต่อและสร้างฐานการเรียนรู้สู่การประกอบอาชีพ (Career path) ได้แก่วิชทัศน์ การกิจ (พันธกิจ) เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ โครงสร้างหลักสูตร แนวปฏิบัติในการกำหนดรหัสวิชา แนวทางการจัดการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การจัดทำเอกสารหลักฐานสถานศึกษา การเทียบโอนผลการเรียน การกำกับติดตาม ประเมินและรายงาน

3.2 งานการบริหารวิชาการ ความหมายของการบริหารวิชาการ มีดังต่อไปนี้

การบริหารวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 9) กล่าวว่า หมายถึง เป็นงานที่ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรระดับสถานศึกษา การปฏิรูปการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน การจัดเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาและการปฏิรูปการเรียนรู้ในชุมชน

การบริหารวิชาการ (ภิญโญ สาธร. 2526 : 325) หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ทุกชนิดที่จัดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด

กนก จันทร์ขจร (2535 : 13) อธิบายว่า การบริหารวิชาการเป็นงานทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาปรับปรุงหรือส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่พึงประสงค์

กมล ภู่งประเสริฐ (2544 : 6) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็เป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา

คุษฎี พงษ์ศาสตร์ (2535 : 41) กล่าวว่า งานการบริหาร ในโรงเรียนสิ่งแรกที่ต้องคำนึงถึงคือ งานวิชาการ เพราะเปรียบเสมือนสะพานเชื่อมโยงให้ผู้บริหารสัมผัสกับบุคลากรทุกคนในโรงเรียน งานวิชาการคืองานสอนคนให้มีคุณภาพตามที่ประชาชาติต้องการ

นิวัตร นาคะเวช (2540 : 1) อธิบายว่า งานการบริหารวิชาการ เป็นภาระหน้าที่สำคัญยิ่ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การเรียนการสอนโดยตรง และเกี่ยวข้องกับงานทุกชนิดในโรงเรียน เช่น การจัดครูเข้าสอนแทน การจัดแผนการสอน การจัดตารางสอน การพัฒนาสื่อ การพัฒนาหลักสูตร การวัดผลและประเมินผลการเรียน

จากการให้ความหมายงานการบริหารวิชาการของนักวิชาการข้างต้น ให้ความหมายเหมือนกันคือ หมายถึง การจัดกิจกรรมทุกชนิดที่ข้องเกี่ยวกับการเรียนการสอน การปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น นอกจากนั้นนักวิชาการได้ให้ความหมายละเอียดเพิ่มขึ้นว่าหมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็เป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา การจัดกิจกรรมดังกล่าวประกอบด้วย การจัดครูเข้าสอน การสอนแทน การจัดตารางสอน การพัฒนาหลักสูตร การปฏิรูปการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน การจัดเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

สรุปได้ว่า งานการบริหารวิชาการ คือ งานการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็เป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษาอันได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การปฏิรูปการเรียนรู้ การเทียบโอนผลการเรียน การจัด

เครือข่ายแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา การจัดการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผลการเรียน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

3.3 งานการสร้างระบบความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546ข : 5) การสร้างระบบความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้อุปถัมภ์ ได้ระบุดังผู้อุปถัมภ์กับเส้นทางสู่โรงเรียนในฝัน โดยให้ความหมายผู้อุปถัมภ์ หมายถึง ผู้ที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานไปสู่เป้าหมายของโรงเรียนในฝันได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานจากภาครัฐและเอกชน รัฐวิสาหกิจ NGO ผู้นำศาสนา พ่อแม่ผู้ปกครองประชาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3.4 งานการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 : 23) ได้ระบุว่า สื่อการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษามุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์รวมทั้งมีความยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้เรียนเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ทุกประเภทรวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ สื่อที่ใช้มีความหมายหลากหลายดังนี้คือ สื่อที่ได้จากการจัดหา จัดทำ จัดซื้อ เช่น เอกสารหลักสูตร คู่มือครู และสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ดิจิทัล คอมพิวเตอร์ และภูมิปัญญาท้องถิ่น อาจจะได้แหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา วิทยากรในท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาในท้องถิ่น มีการจัดเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน และสังคมอื่น ๆ

ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน ซึ่งหมายถึง การใช้เครื่องมือที่หลากหลายและเป็นเครื่องมือที่สามารถใช้ในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งอาจจะได้มาจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนผู้เรียนเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ทุกประเภทรวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ

3.5 งานการเทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 26-27) ได้กำหนดให้สถานศึกษาสามารถเทียบโอนผล

การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยนำความรู้ ทักษะและประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ และหรือจากการประกอบอาชีพมาเทียบโอนเป็นผลการเรียนของหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งในระดับที่กำลังศึกษาอยู่ การพิจารณาการเทียบโอนสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ 3 วิธีการ ดังนี้

วิธีการที่หนึ่ง พิจารณาจากหลักฐานการศึกษา ซึ่งจะให้ข้อมูลที่แสดงความรู้ ความสามารถของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ

วิธีการที่สอง พิจารณาจากความรู้ประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง การทดสอบ การสัมภาษณ์ ฯลฯ

วิธีการที่สาม พิจารณาจากความสามารถ และการปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงและระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

สรุปได้ว่า งานการเทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียนให้สถานศึกษาพิจารณาเทียบโอนผลการเรียนได้โดยพิจารณาได้ 3 วิธีการ คือ วิธีการที่หนึ่ง พิจารณาจากหลักฐานการศึกษา ซึ่งจะให้ข้อมูลที่แสดงความรู้ ความสามารถของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ วิธีการที่สอง พิจารณาจากความรู้ประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง การทดสอบ การสัมภาษณ์ ฯลฯ และวิธีการที่สาม พิจารณาจากความสามารถและการปฏิบัติได้จริงทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงและระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

4. โรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาได้จัดทำโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อสนับสนุนให้โรงเรียนมีคุณภาพมาตรฐานการศึกษาทั่วถึงทุกอำเภอและให้เด็กในชนบทมีโอกาสเข้ารับการศึกษามหาวิทยาลัยในโรงเรียนที่มีมาตรฐาน ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 และเขต 2 จึงมอบหมายให้กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาจัดทำแผนงานจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสนองนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษา การแบ่งส่วนราชการเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาแบ่งออกเป็น 2 เขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน 16 โรงเรียนโดยสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 9 โรงเรียน 9 อำเภอ และ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 7 โรงเรียน 7 อำเภอ (เฉพาะโรงเรียนในฝัน. 2547 : ออนไลน์) รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 โรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน 16 โรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา
 พระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 9 โรงเรียน 9 อำเภอ และ สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา
 พระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำนวน 7 โรงเรียน 7 อำเภอ

ลำดับที่	เขตที่	อำเภอ	โรงเรียน
1.	1.	พระนครศรีอยุธยา	อยุธยาอนุสรณ์
2.	1.	ท่าเรือ	ท่าเรือ “นิคยานุกูล”
3.	1.	นครหลวง	นครหลวง “อุดมรัชต์วิทยา”
4.	1.	บางปะหัน	บางปะหัน
5.	1.	บ้านแพรก	บ้านแพรกประชาสรรค์
6.	1.	ภาชี	ภาชี “สุนทรวิทยานุกูล”
7.	1.	มหาราช	วัดโบสถ์อนุกุลสังฆกิจ
8.	1.	วังน้อย	วิเชียรกลิ่นสุคนธ์อุปถัมภ์
9.	1.	อุทัย	อุทัย
10.	2.	บางซ้าย	บางซ้ายวิทยา
11.	2.	บางไทร	บางไทรวิทยา
12.	2.	บางบาล	บางบาล
13.	2.	บางปะอิน	บ้านบางกะถัน(โรงงานกระดาษอุปถัมภ์)
14.	2.	ผักไห่	วัดโพธิ์ผักไห่(เวชพันธุอนุสรณ์)
15.	2.	เสนา	เสนา “เสนาประสิทธิ์”
16.	2.	ลาดบัวหลวง	หงส์ประภาสประสิทธิ์

และในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2546 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ดำเนินการประชุม
 ผู้บริหารโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันเรื่องแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ณ
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้โรงเรียนตามโครงการฯจัดทำแผนพัฒนา
 คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตามกรอบกลยุทธ์หลัก 5 แผนงาน คือ แผนพัฒนาระบบบริหารและ
 การจัดการ แผนพัฒนาคุณภาพนักเรียนและกระบวนการจัดการเรียนรู้ แผนพัฒนาครูและบุคลากร
 ทางการศึกษา แผนพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร แผนพัฒนาระบบภาคี
 เครือข่ายอุปถัมภ์และทรัพยากรทางการศึกษา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ดำเนินการออกคำสั่ง เรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการ
โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน เพื่อสนับสนุนส่งเสริมประสานงานและเป็นพี่เลี้ยงแก่
โรงเรียนใน โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (คำสั่งจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ที่ 20/2547 ลงวันที่ 7 มกราคม 2547) จากนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
พระนครศรีอยุธยาได้จัดทำกรอบการปฏิบัติงานร่วมกับสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่
15 มกราคม 2547 ผลปรากฏว่าได้แผนการปฏิบัติงานร่วมกับสถาบันราชภัฏและสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาได้ประชุมพัฒนาบุคลากรหลักของ
โรงเรียนตามโครงการฯ ณ โรงแรมแกรนด์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ร่วมกับสำนักเขตพื้นที่
การศึกษาจังหวัดอ่างทอง ผลปรากฏว่าบุคลากรหลักของโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่ง
โรงเรียนในฝันจำนวน 240 คนได้รับทราบหลักการดำเนินงานตามแผนหลักโรงเรียนตามโครงการ
หนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน (หนังสือ ศท.04093/718 ลงวันที่ 3 ก.พ. 2547) และสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาได้มีการประชุมจัดทำเว็บไซต์โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันให้กับ
โรงเรียนตามโครงการเพื่อให้โรงเรียนได้นำเสนอผลงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาและความเคลื่อนไหว
ของโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน (หนังสือ ศท.04093/0359 ลงวันที่ 19
มกราคม 2547)

สรุปได้ว่า โรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเป็นหน่วยงานต้นสังกัดกำกับดูแลและให้การ
สนับสนุนโดยรับนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาได้จัดทำแผนงานขึ้นเพื่อรองรับโครงการหนึ่งอำเภอ
หนึ่งโรงเรียนในฝัน โดยมอบหมายให้กลุ่มงานนิเทศติดตามและประเมินผลการศึกษาจัดโครงการ
อบรมประชุมปฏิบัติการจัดทำเว็บไซต์ของโรงเรียน พร้อมทั้งให้โรงเรียนดำเนินการจัดทำแผน
ปฏิบัติงานตามแผนงานหลัก 5 แผนงาน จากนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาจัด
โครงการพัฒนาบุคลากรหลักโรงเรียนในการพัฒนาเรื่อง การดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ของ
โครงการฯพร้อมทั้งให้โรงเรียนดำเนินการสรุปรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของ
โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยารับทราบ
เมื่อสิ้นปีการศึกษา 2547

5. เทคนิควิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับเทคนิควิธีการเก็บเชิงคุณภาพได้ 3 หัวเรื่อง ได้แก่ ประเภทของการสัมภาษณ์ เทคนิคการสัมภาษณ์ ข้อควรคำนึงในการสัมภาษณ์

ประสิทธิ์ พลศรีพิมพ์ (2542 : 10) ได้กล่าวถึงประเภทของการวิจัยว่า การวิจัยที่แบ่งตามชนิดข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์แบ่งไว้เป็น 2 ประเภทดังนี้ คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นการวิจัยที่มุ่งค้นคว้าหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ตามธรรมชาติ โดยพยายามจะศึกษาข้อมูลด้านต่าง ๆ มาขยายถึงความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ที่เกิดกับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ อาจกล่าวได้ว่าการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาค้นคว้าในแนวลึกมากกว่าแนวกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่นำมาใช้อธิบายข้อเท็จจริงของสถานการณ์ที่สนใจศึกษามักจะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งหมายถึงข้อมูลที่มิใช่ตัวเลขหรือมิใช่ข้อมูลทางคณิตศาสตร์ ข้อมูลลักษณะนี้ได้แก่ประวัติส่วนตัว แนวความคิด ความรู้สึกต่าง ๆ วิธีการรวบรวมข้อมูลอาจจะกระทำในรูปของการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ที่ไม่ใช่แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้วิธีการสรุปบรรยาย โดยใช้แนวความคิดหรือทฤษฎีประกอบการอธิบายและวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ตัวอย่างของการวิจัยแบบนี้ ได้แก่ การศึกษาเป็นอยู่ของเขมรอพยพ เป็นต้น

5.1 ประเภทของการสัมภาษณ์

วิไล ทองแผ่ (2542 : 152) ในการวิจัยมีรูปแบบการสัมภาษณ์แบ่งออกได้เป็น 2 แบบ ดังนี้

5.1.1 แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) มีลักษณะคล้ายแบบสอบถามเพราะกำหนดคำถามต่าง ๆ ไว้พร้อมและจัดพิมพ์ไว้เป็นแบบฟอร์มเดียวกัน สำหรับใช้กับผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคน แบบสัมภาษณ์ลักษณะนี้เหมาะและสะดวกสำหรับผู้สัมภาษณ์ที่มีความชำนาญในการสัมภาษณ์น้อย

5.1.2 แบบไม่มีโครงสร้างที่แน่นอน (Unstructured interview) กำหนดเพียงแนวหัวข้อการสัมภาษณ์กว้าง ๆ ผู้สัมภาษณ์จะต้องตั้งคำถามในแต่ละหัวข้อเอง ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบได้โดยอิสระ ผู้สัมภาษณ์มีอิสระในการคัดแปลงสถานการณ์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในขณะสัมภาษณ์ได้ แบบสัมภาษณ์ลักษณะนี้ผู้สัมภาษณ์จะต้องมีความชำนาญในการสัมภาษณ์มาก

สุรางค์ จันทวานิช (2536 : 200) ได้แบ่งชนิดของการสัมภาษณ์ ออกเป็น 3 ชนิดตามที่นิยมใช้กัน คือ

1. การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการหรือกึ่งทางการ (Formal or semi-formal interview) การสัมภาษณ์แบบนี้มีลักษณะเกือบเหมือนการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพียงแต่ต่างกันที่

ใช้วิธีพูดชักถามแทนการให้ผู้ตอบอ่านแล้วตอบคำถามในแบบสอบถาม ในการสัมภาษณ์แบบนี้ ผู้วิจัยจะมีแบบสัมภาษณ์ซึ่งมีข้อความเตรียมไว้โดยละเอียด การถามจะเรียงไปตามลำดับที่กำหนด ในแบบสัมภาษณ์ มักจะใช้เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลจากคำตอบ เพราะมีการกำหนดโครงสร้าง ข้อคำถาม เนื้อหา สาระ ตลอดจนลำดับเหตุการณ์ ผู้วิจัยต้องมีความรู้เบื้องต้นมาแล้วจึงจะสร้างแบบสัมภาษณ์ได้

2. การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) การสัมภาษณ์แบบนี้มีน้อยมากในการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีคล้าย ๆ กับการพูดคุยกัน แม้จะมีจุดมุ่งหมายว่าต้องการได้ข้อมูลเรื่องใด ผู้สัมภาษณ์ก็จะปล่อยให้การบรรยายของการสัมภาษณ์เป็นไปอย่างง่าย ๆ ไม่มีพิธีรีตองไม่เป็นทางการ ทำได้ง่ายกว่าการสัมภาษณ์แบบอื่น ๆ เพราะไม่มีขั้นตอนแต่ก็เป็นการสัมภาษณ์ทำให้ได้ได้ยากเพราะปัญหาเชิงจรยาบรรณที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ผู้วิจัยจะต้องตัดสินใจด้วยตนเองว่าจะใช้ประโยชน์จากแต่ละสถานการณ์และสภาพอารมณ์อย่างไรเพื่อให้ตอบปัญหาการวิจัยของตน

3. การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant interview) คำว่า ผู้ให้ข้อมูลหลัก (informant) เป็นคำที่นักมานุษยวิทยาใช้เรียกคนพื้นเมือง โดยเฉพาะในอัฟริกาบริเวณที่เคยเป็นอาณานิคมของอังกฤษ แต่คำนี้มีความหมายรวมไปถึงผู้ให้ข้อมูลเบาะแสในกิจกรรมผิดกฎหมายหรือกิจกรรมเถื่อนด้วย จึงมีบางคนจึงไม่นิยมใช้คำดังกล่าว ในวงการวิจัยของไทยมีการใช้คำต่าง ๆ กัน เช่น วิทยากร ผู้รู้ ผู้บอกข้อมูล เป็นต้น อย่างไรก็ตามการสัมภาษณ์ชนิดนี้ คือการชักถามบุคคลบางคนในชุมชนที่ผู้วิจัยเลือกขึ้นมาเพราะเขามีคุณลักษณะพิเศษ ความพิเศษของผู้ให้ข้อมูลหลักไม่ได้อยู่ที่ว่าเขาเป็นตัวแทนของคนทั้งชุมชน แต่อยู่ที่ว่าเขาเป็นสมาชิกของชุมชนที่เป็นกระแสหลักในชุมชนและมีข้อมูลที่ทันสมัยอยู่เสมอ ผู้ที่ให้ข้อมูลหลักจะต้องเป็นผู้รู้จักแสดงออกและเป็นผู้ที่รู้จักชิมชั้ระบบของชุมชน และนำไปวิเคราะห์จนสามารถจึงเป็นข้อสังเกตคำอธิบายหรือข้อสรุปบางประการขึ้นมาได้ เมื่อเขาตอบคำถามจึงเป็นการตอบที่ครอบคลุมระบบมากกว่าเป็นการบอกเล่ากระบวนการหรือขั้นตอนของเหตุการณ์อย่างที่ชาวบ้านทั่วไปกระทำ ผู้ให้ข้อมูลหลักจะเป็นตัวเชื่อมโยงระบบวัฒนธรรมของตนกับโลกภายนอก จึงเกิดมิติของการเปรียบเทียบและการรับรู้ในระดับกว้างขึ้นกว่าคนอื่น และผู้วิจัยควรมีผู้ให้ข้อมูลหลักมากกว่าหนึ่งคน เพื่อตรวจสอบข้อมูล และต้องระมัดระวังมิให้ตนเองเข้าไปมีอิทธิพลต่อระบบการคิดของผู้ให้ข้อมูลหลัก

สรุปได้ว่าการสัมภาษณ์แบ่งออกเป็นสาม ประเภทที่สำคัญ คือ การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการหรือมีโครงสร้างแน่นอน การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการหรือไม่มีโครงสร้างแน่นอน และการสัมภาษณ์โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างแน่นอน

5.2 เทคนิคการสัมภาษณ์

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540 : 104-105) กล่าวว่า การสัมภาษณ์สิ่งที่จำเป็นที่สุดคือ การทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองมากที่สุดและมีความยินดีที่จะให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ นั่นคือ ผู้สัมภาษณ์จะต้องแสดงความเป็นมิตร ความจริงใจกับผู้ถูกสัมภาษณ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ หลังจากนั้นจึงเริ่มทำการสัมภาษณ์ ซึ่งในการสัมภาษณ์ ควรปฏิบัติดังนี้

1. สัมภาษณ์ทีละคำถาม
2. ควรเริ่มจากคำถามง่ายๆ
3. ใช้ถ้อยคำที่เข้าใจ คำถามชัดเจน
4. ทบทวนคำถามถ้าจำเป็น
5. ฟังคำตอบจากผู้สัมภาษณ์ด้วยความตั้งใจเพื่อให้ได้คำตอบที่ถูกต้อง
6. ให้ความสำคัญผู้ถูกสัมภาษณ์ในการตอบคำถามอย่างเพียงพอ แต่ก็ไม่ปล่อยให้การสัมภาษณ์หยุดชะงักและพยายามให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด
7. หลีกเลี่ยงการแนะนำคำตอบและถามนอกเรื่อง
8. ใช้กลวิธีทักะในการควบคุมไม่ให้ถูกสัมภาษณ์ตอบนอกเรื่อง
9. หลีกเลี่ยงคำถามที่จะกระทบกระเทือนต่อความรู้สึกของผู้ถูกสัมภาษณ์
10. อย่าใช้คำพูดที่แสดงว่าเป็นการสอนผู้ถูกสัมภาษณ์
11. เมื่อการสัมภาษณ์สิ้นสุดลง ผู้สัมภาษณ์ควรตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบ ถ้าข้อใดยังได้คำตอบไม่ชัดเจนก็ถามใหม่ให้ทราบแน่ชัดหรือข้อใดยังไม่ได้คำตอบก็ถามเสียให้ครบถ้วน
12. ทุกครั้งที่จบการสัมภาษณ์ ต้องแสดงความขอบคุณผู้ที่ให้สัมภาษณ์
13. ในการสัมภาษณ์ จะต้องทำการจดบันทึกคำตอบไว้อย่างชัดเจน ไม่ควรใช้คำย่อ อาจใช้เครื่องมืออื่น ๆ ช่วย เช่น เทปบันทึกเสียงก็ได้

สุภางศ์ จันทวานิช (236 : 202-203) กล่าวว่า การสัมภาษณ์ที่ดีควรใช้เทคนิคประกอบดังนี้

1. ผู้วิจัยควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานของชาวบ้านในชุมชนข้อมูลนี้เป็นพื้นฐานสำหรับการซักถามต่อไป
2. ผู้วิจัยควรใช้เวลาอย่างมีค่า คำนึงถึงว่าผู้ตอบแต่ละคนต่างก็มีภารกิจที่จะต้องกระทำ จึงควรซักถามอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ตอบไม่รู้สึกรู้สึกว่าสูญเสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ ผู้วิจัยควรฟังมากกว่าพูดเพื่อให้ได้ข้อมูล
3. ผู้วิจัยควรมีกดขุทธ์ในการสัมภาษณ์แบบเป็นธรรมชาติมากที่สุด คือ ทำตัวตามสบาย เป็นธรรมชาติ ทำให้ผู้ตอบเกิดความระวางน้อยลง

4. ผู้วิจัยต้องระมัดระวังในการใช้ภาษา ต้องตั้งคำถามด้วยถ้อยคำที่สื่อความหมายตามที่ตนต้องการ และได้รับคำตอบของผู้ตอบอย่างถูกต้องไม่ผิดพลาด เพราะไม่รู้ภาษาดีพอ
5. ผู้วิจัยอาจตั้งคำถามเดิมได้มากกว่าหนึ่งครั้ง โดยการเปลี่ยนถ้อยคำเสียใหม่ การถามซ้ำช่วยให้ได้คำตอบชัดเจนขึ้น
6. ผู้วิจัยควรรู้จักเทคนิคการหยุดเงียบ หรือรอคำตอบ ควรมีความใจเย็นเพราะความเงียบเป็นสิ่งที่ มีประโยชน์ ช่วยให้ผู้ตอบรู้ว่าผู้สัมภาษณ์กำลังรอคอยคำตอบอยู่ จำเป็นต้องพูดออกมาในที่สุด

จากการศึกษาเทคนิคการสัมภาษณ์ของนักวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกันว่า เทคนิคของการสัมภาษณ์ มีเทคนิคการปฏิบัติ 5 ข้อ 1. ใช้ถ้อยคำที่เข้าใจชัดเจน 2. การใช้ถ้อยคำและการระวังการใช้ภาษา 3. การตั้งคำถามเดิมทบทวนคำถามได้ถ้าจำเป็น 4. ฟังคำตอบด้วยความตั้งใจเพื่อได้คำตอบที่ถูกต้อง 5. ควรใช้เวลาอย่างมีค่า ควรฟังมากกว่าพูดเพื่อให้ได้ข้อมูล

สรุปได้ว่า เทคนิคการสัมภาษณ์ ควรปฏิบัติ ดังนี้ การใช้ถ้อยคำในการถามที่เข้าใจชัดเจน การใช้ถ้อยคำและการระวังการใช้ภาษา การตั้งคำถามเดิมทบทวนคำถามได้ถ้าจำเป็น ฟังคำตอบด้วยความตั้งใจเพื่อได้คำตอบที่ถูกต้อง และผู้วิจัยควรใช้เวลาอย่างมีค่า ควรฟังมากกว่าพูดเพื่อให้ได้ข้อมูล

5.3 ข้อควรคำนึงในการสัมภาษณ์

สุภาภักดิ์ จันทวานิช (2536 : 201) ได้กล่าวว่า การสัมภาษณ์มีข้อควรคำนึง 7 ประการดังนี้ ประการที่หนึ่ง บุคลิกภาพของผู้สัมภาษณ์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะสร้างบรรยากาศ

ประการที่สอง ควรสัมภาษณ์ทีละคำถาม

ประการที่สาม ควรใช้คำถามที่เข้าใจง่าย ชัดเจน ฟังแล้วสามารถตอบได้ทันทีไม่ต้องแปลอีกครั้ง และไม่ควรชี้แนะคำตอบ

ประการที่สี่ ไม่เร่งรัดคำตอบจากให้สัมภาษณ์ หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่เข้าใจคำถามก็ตั้งคำถามใหม่ หรืออธิบายคำถาม

ประการที่ห้า การจดบันทึกควรทำอย่างรวดเร็ว

ประการที่หก ไม่วิจารณ์ หรือพูดในลักษณะที่เป็นการสั่งสอนผู้ให้สัมภาษณ์

ประการที่เจ็ด หากมีการบันทึกเทปต้องขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ก่อน

สรุปได้ว่า การสัมภาษณ์มีข้อควรคำนึงในการสัมภาษณ์ คือ บุคลิกภาพของผู้สัมภาษณ์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะสร้างบรรยากาศ ควรสัมภาษณ์ทีละคำถามควรใช้คำถามที่เข้าใจง่าย ชัดเจน ฟังแล้วสามารถตอบได้ทันทีไม่ต้องแปลอีกครั้ง และไม่ควรชี้แนะคำตอบไม่เร่งรัดคำตอบจากให้สัมภาษณ์ หากผู้ให้สัมภาษณ์ไม่เข้าใจคำถามก็ตั้งคำถามใหม่ หรืออธิบายคำถามการจด

บันทึกควรทำอย่างรวดเร็วไม่วิจารณ์ หรือพูดในลักษณะที่เป็นการสั่งสอนผู้ให้สัมภาษณ์ และหากมีการบันทึกผิดต้องขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ก่อน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

จุไรรัตน์ สุตรง (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ องค์ประกอบด้านสภาพทั่วไปของโรงเรียน องค์ประกอบด้านผู้บริหาร องค์ประกอบด้านครู และองค์ประกอบด้านผู้ปกครอง ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีตัวแปรต่าง ๆ ต่อไปนี้

องค์ประกอบด้านสภาพทั่วไปของโรงเรียน ประกอบด้วย ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ ความพร้อมวัสดุอุปกรณ์ บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมทางวิชาการ

องค์ประกอบด้านผู้บริหาร ประกอบด้วย ประสิทธิภาพและระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งในโรงเรียน ความรู้เรื่องการบริหารงานวิชาการ คุณลักษณะของผู้บริหาร การพัฒนาครูทางด้านวิชาการ การจัดบุคลากรทางด้านงานวิชาการ การนิเทศติดตามและการสร้างขวัญและกำลังใจ

องค์ประกอบด้านครู ประกอบด้วย วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ด้านการสอน ทักษะคติต่อวิชาชีพครู การได้รับการอบรม ความรู้เรื่องหลักสูตรและการสอน การจัดการเรียนการสอนการใช้เวลาว่างของครู ความร่วมมือระหว่างครู

องค์ประกอบด้านผู้ปกครอง ประกอบด้วย การให้ความร่วมมือจากผู้ปกครองการสนับสนุนช่วยเหลือของสมาคมผู้ปกครองและครู

วินนา พูลสวัสดิ์ (2537 : บทคัดย่อ) ศึกษาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษาเสมือนบ้าน ผลการวิจัยพบว่า งานวิชาการ โรงเรียนมีการสำรวจความพร้อมของโรงเรียนก่อนการดำเนินการในด้านจัดแผนการเรียน การจัดการเรียนการสอน การกำหนดให้ครูอาจารย์ปฏิบัติงานวิชาการหรือการสอน ด้านวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนโรงเรียนสนับสนุนให้ครูผลิตชิ้นใช้เอง ด้านการใช้ทรัพยากรแหล่งวิชาในห้องเรียนมีการสำรวจแหล่งทรัพยากรและแหล่งวิชาในห้องเรียน ด้านเวลาเรียนของนักเรียนมีการจัดคาบเวลาเรียนวันละ 8 คาบในคาบสุดท้ายให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามที่โรงเรียนกำหนด ด้านการจัดการเรียนการสอนมีการเตรียมแผนการสอน บันทึกการสอนวัสดุอุปกรณ์ก่อนสอน ด้านกิจกรรมนักเรียนมีการจัดทำโครงการของกิจกรรมแต่ละประเภท ด้านการช่วยเหลือให้นักเรียนที่เรียนช้าและส่งเสริมนักเรียนที่

เรียนดี โรงเรียนไม่ได้จัดคาบสอนซ่อมเสริมไว้ในตาราง แต่ใช้คาบที่ 8 หรือเวลาว่างในการสอนซ่อมเสริม ด้านการวัดผลและประเมินผลมีการประชุมชี้แจงระเบียบวิธีการวัดผลประเมินผล ด้านการนิเทศงานวิชาการของผู้บริหารเป็นผู้นิเทศเองไม่มีคณะกรรมการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน ด้านการจัดโครงการอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนนักเรียนร่วมกลุ่มกับประกอบอาชีพตามความสนใจและเลือกครูที่ปรึกษาเอง และงานสนับสนุนวิชาการ ด้านบรรยากาศสิ่งแวดล้อมอาคารสถานที่ โรงเรียนดำเนินงานตามนโยบายของกรมสามัญศึกษา ด้านการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน มีการจัดห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน มีการจัดห้องสมุดประจำบ้าน โดยมีครูและนักเรียนร่วมกันดูแล ด้านการแนะแนวครูประจำชั้นทำหน้าที่แนะแนวประจำชั้นเรียน

ปัญหาของโรงเรียนส่วนใหญ่ได้แก่ ขาดครูที่มีคุณวุฒิ ความสามารถและประสบการณ์ตามที่โรงเรียนต้องการ ขาดงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านวัสดุอุปกรณ์หรือหนังสือสำหรับค้นคว้าเพิ่มเติม และการดูแลรักษาสถานที่

วิลาสินี สิงหศิริ (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาดีเด่น สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในส่วนกลาง ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการดำเนินงานด้านวิชาการดังนี้ 1. ด้านการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีการจัดประชุมชี้แจง หรือประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดทำแผน มีระบบสารสนเทศของโรงเรียนเพื่อการวางแผน มีแผนงานและโครงการรองรับนโยบายของโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปัญหาของโรงเรียน หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีการติดตามผลการดำเนินงานจากปฏิทินปฏิบัติงานของฝ่ายวิชาการและผู้ปฏิบัติรายงานตามสายการบังคับบัญชา 2. การจัดบุคลากรตรงตามหน้าที่ จัดตามวุฒิการศึกษา ความสามารถและประสบการณ์ครู มีการติดตามผลการดำเนินงานโดยพิจารณาผลการปฏิบัติงาน สังเกตการปฏิบัติงานและการนิเทศงานวิชาการ 3. การพัฒนาบุคลากร มีการส่งครูเข้ารับการอบรม และศึกษาคูงานที่หน่วยงานอื่นจัด และจัดให้มีเอกสาร ตำราเพื่อการค้นคว้า มีการติดตามผลการดำเนินงานจากการสังเกตการปฏิบัติงาน และพิจารณาผลการปฏิบัติงานของบุคลากร 4. การจัดสื่อการเรียนการสอน มีการส่งเสริมให้ครูมีการผลิตสื่อขึ้นใช้เอง และใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นประจำโดยให้ครูเข้าอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการผลิตสื่อที่หน่วยงานต่าง ๆ จัด และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ให้เพียงพอ และสะดวกต่อการใช้ มีการติดตามประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยการสอบถามและสังเกตการสอนของครู 5. การจัดบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนเน้นการบำรุงรักษาให้อยู่สภาพดี มีงบประมาณเพื่อการจัดซื้อและซ่อมแซม มีสถานที่ให้บริการเป็นสัดส่วน 6. การจัดการเรียนการสอนมีการจัดทำแผนการสอน และเตรียมสื่อการเรียนการสอน โดยการจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ในท้องถิ่นมาช่วยประกอบการเรียนการสอน 7. การจัดกิจกรรมเสริม

หลักสูตร คำนี้ถึงนโยบายของกรมสามัญศึกษา ความต้องการของนักเรียน และความพร้อมของโรงเรียน มีการจัดทำปฏิทินงานของแต่ละกิจกรรม 8. การวัดผลและประเมินผล มีการการวัดผลหลาย ๆ วิธีให้เหมาะสมกับสิ่งที่วัด มีการนำผลการวัดและการสอบแก้ตัว และการปรับปรุงการสอนของครู ปัญหาสำคัญของโรงเรียนส่วนใหญ่ ได้แก่ ข้อจำกัดด้านงบประมาณ อาคาร สถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์และบุคลากรของโรงเรียน

ศศิพร พจนายน (2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับหลักการและจุดมุ่งหมายหลักสูตร โดยมีการประชุมชี้แจง และประชุมปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักสูตร และการจัดทำแผนโดยใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาของโรงเรียน โดยมีการติดตามผลและรายงานผลการดำเนินงานตามสายบังคับบัญชา ในด้านการจัดบุคลากรให้ตรงตามหน้าที่ จัดตามวุฒิการศึกษา ความสามารถ ประสบการณ์ ความถนัด ความสนใจ และความสมัครใจของครู วิธีการในการพัฒนาบุคลากรให้มีการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงานและอนุญาตให้ลาศึกษาต่อ มีการนิเทศ ฝึกปฏิบัติการในโรงเรียน การให้บริการเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นความสะดวกรวดเร็วในการจัดให้บริการ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ให้เพียงพอ และดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพดี ส่วนการจัดการเรียนการสอน ครูมีการทำแผนการสอนและเตรียมสื่อการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีการเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้ มีการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมหลักสูตร ในด้านการวัดผลและประเมินผลใช้วิธีการหลากหลาย เพื่อให้เหมาะสมกับสิ่งที่วัดเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการสอนซ่อมเสริม แนะนำ และการปรับปรุงการเรียนการสอน

ปัญหาของโรงเรียน ได้แก่ งานและโครงการไม่เป็นไปตามแผน บุคลากรไม่เพียงพอ ไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน อาคารสถานที่คับแคบ สื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนไม่พอ

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

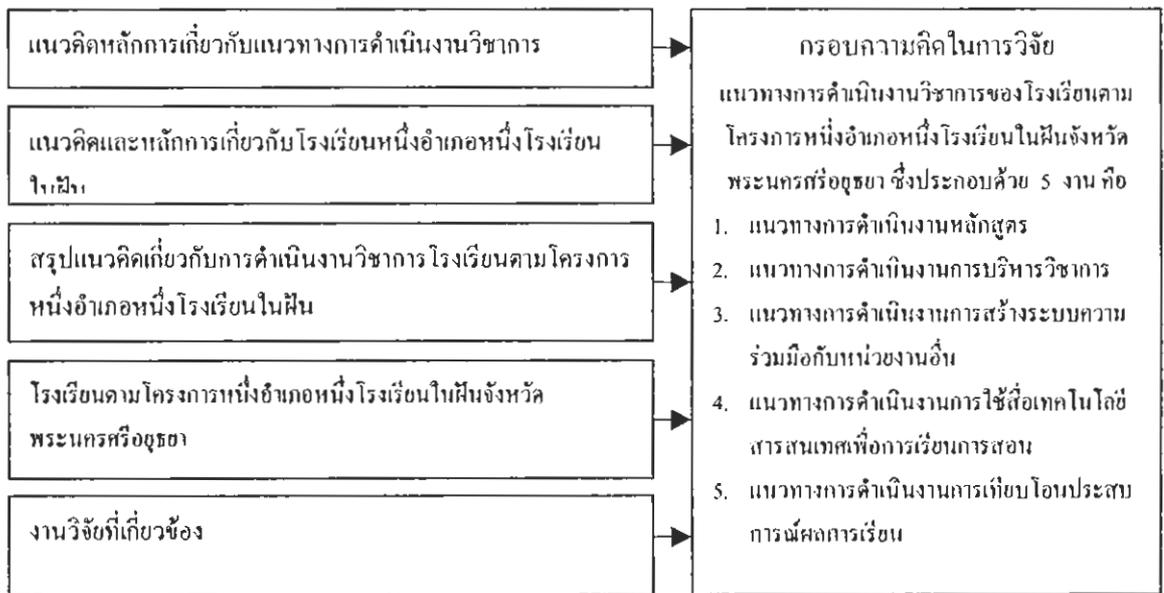
แอกที (Agthe. 1980 : 3076-3077) ทำการวิจัยเกี่ยวกับการรับรู้บทบาทหน้าที่ของครูใหญ่ และครูในงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่ยอมรับว่า งานปรับปรุงการเรียนการสอนต้องทำเป็นคณะ โดยให้ทุกคนมีความรับผิดชอบร่วมกันครูใหญ่ให้ความสำคัญกับการนิเทศการศึกษาน้อย ครูใหญ่และครูมีความเห็นว่า โครงการสอนของอำเภอมีอิทธิพลต่อการใช้หลักสูตรในโรงเรียน นวัตกรรมและเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อการใช้หลักสูตร

แมททอกซ์ (Mattox. 1978 : 6061-A) ได้ศึกษาความต้องการในการปฏิบัติงานด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในรัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ความต้องการ

ของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก คือ มีความต้องการปรับปรุงการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร ความสามารถในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศและการวัดผลประเมินผล

สรุปแนวคิด ทฤษฎีจากผลการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่นำเสนอมาทั้งหมด ทำให้ผู้วิจัยได้หลักการและแนวคิดที่นำไปสู่กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษา รวบรวมและสรุปกรอบแนวคิด หลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ แนวคิด หลักการเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานวิชาการ แนวคิดหลักการทั่วไปเกี่ยวกับงานวิชาการ แนวคิดหลักการเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานวิชาการ แนวคิดหลักการเกี่ยวกับโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งในฝัน ความหมายของโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ลักษณะของโรงเรียนในฝัน พัฒนาวิชาการของโรงเรียนหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน สรุปแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน การให้อำนาจคณะกรรมการในการปรับปรุงหลักสูตร งานการบริหารวิชาการ งานการสร้าง ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น งานการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน และงาน การเทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียน โรงเรียนตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งสามารถสรุป ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 สรุปกรอบแนวคิดหลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง